

Anti-pest protocol

Openbare daltonschool Aldoende,
Amsterdam

1. Inleiding.

Dit (anti)pestprotocol is in 2024 in zijn geheel herzien door het team van Aldoende. We hebben ons hier, onder andere op studiedagen, uitgebreid in verdiept. Het protocol maakt deel uit van een veel breder onderdeel van ons onderwijs; het pedagogisch klimaat. Wij hebben gebruik gemaakt van een aantal bronnen.

- Ons eigen actuele beleid rondom het pedagogisch klimaat op Aldoende.
- Stichting School en Veiligheid. Daar zijn ook de wettelijke voorwaarden geverifieerd.
- Stichting Ouders & Onderwijs.
- Stoppestennu.nl
- Pestprotocollen van andere scholen.

Het doel van ons protocol is om leerlingen, leraren en ouders duidelijkheid te geven over hoe pesten wordt voorkomen en hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen: leraar, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders.

Met ons protocol willen we ook aan ouders en leerlingen laten zien, dat wij pesten serieus nemen hoe wij pesten voorkomen en aanpakken. Direct en duidelijk optreden tegen pesten geeft een duidelijk signaal af aan leerlingen dat pesten op school niet wordt getolereerd. Dit heeft als positief neveneffect dat de veiligheidsbeleving van leerlingen zal toenemen.

Dit protocol is daarentegen niet bedoeld als een "stappenplan" waarin iedereen kan afvinken of alle leerlingen zich aan afspraken houden. Met achter het vinkje de kant en klare oplossing. Een van de doelen van het onderwijs is het socialiseren, en dat is een ingewikkeld proces. De leerkracht is de spil binnen de groep. Vaak zal de leerkracht van Aldoende kiezen voor het aangaan van het gesprek. Maar met dit protocol wordt ook duidelijk wat de vervolgstappen kunnen zijn als het pesten niet stopt. Het is van groot belang dat ouders en school zich samen inzetten voor een fijne schooltijd van alle kinderen!

Mocht u opmerkingen of vragen hebben, mail de directeur. We maken dan meteen een afspraak!
Michel Zegwaard, directie@obsaldoende.nl

**Op geen van de gebruikte foto's staan leerlingen van Aldoende.*

2. Wat wordt er onder pesten verstaan?

Bron van de definities met kenmerken: stoppestennu.nl

Plagen of pesten.

Het herkennen van het verschil tussen plagen en pesten is essentieel voor leraren, ouders en verzorgers, omdat het verschillende interventies en benaderingen vereist. Plagen kan vaak worden opgelost door kinderen te leren over grenzen en respectvolle interactie. Pesten daarentegen vereist directe interventie en ondersteuning voor het slachtoffer om verdere schade te voorkomen en een veilige leeromgeving te waarborgen.

Door het verschil tussen plagen en pesten te begrijpen, kunnen we effectiever optreden tegen schadelijk gedrag en bijdragen aan een positieve en veilige omgeving voor alle kinderen.

Plagen.

Definitie: Plagen is een speelse en wederzijdse vorm van interactie tussen kinderen. Het is meestal kortdurend en niet bedoeld om schade aan te richten.

Kenmerken van plagen:

Gelijkwaardigheid: Bij plagen is er meestal sprake van een gelijkwaardige relatie tussen de betrokken kinderen. Beide partijen kunnen lachen en plezier beleven aan de interactie.

Wederzijds: Plagen is vaak wederzijds en beide partijen doen mee aan het spel. Het is niet gericht op het pijn doen of vernederen van de ander.

Kortdurend: Plagen gebeurt meestal af en toe en is van korte duur. Het heeft geen langdurige negatieve effecten op de betrokken kinderen.

Niet schadelijk bedoeld: De intentie achter plagen is meestal niet kwaadwillend. Het kan zelfs helpen bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden, zoals het omgaan met humor en het opbouwen van veerkracht.

Pesten

Definitie: Pesten is een opzettelijke, herhaalde en negatieve vorm van gedrag gericht op een individu die zich moeilijk kan verdedigen. Het doel is om schade toe te brengen, macht te tonen en de ander te vernederen.

Kenmerken van pesten:

Ongelijkwaardigheid: Bij pesten is er sprake van een machtsongelijkheid. De pester heeft meer macht of controle over het slachtoffer, dat zich vaak hulpeloos voelt.

Herhaaldelijk: Pesten is geen eenmalige gebeurtenis, maar gebeurt herhaaldelijk en systematisch. Het kan dagen, weken, maanden of zelfs jaren aanhouden.

Schadelijke intentie: De intentie achter pesten is om de ander te schaden, zowel fysiek als emotioneel. Het doel is om de ander pijn te doen, te vernederen of te isoleren.

Langdurige gevolgen: pesten kan ernstige en langdurige gevolgen hebben voor het slachtoffer, zoals angst, depressie, verminderde schoolprestaties en zelfs langdurige psychologische schade.

Praktijkvoorbeelden.

Het team van Aldoende is altijd een gemengd team. Sommige leerkrachten van Aldoende staan nog aan het begin van hun loopbaan, anderen werken er al vele jaren. Maar er zijn ook leerkrachten die eerder op andere scholen hebben gewerkt. Om zo duidelijk mogelijk zijn, geven we hieronder een aantal praktijkvoorbeelden. Maar dat wil niet zeggen dat deze zich allemaal op Aldoende afspelen. U kunt deze situaties op alle basisscholen tegen komen.

Pesten met woorden.

Iemand beledigen of uitschelden.
Iemand belachelijk maken of voor gek zetten.
Iemand niet bij zijn eigen naam noemen.
Iemand met opzet in verlegenheid brengen.
Iemand uitlachen, bijvoorbeeld om kleding of schoenen.
Iemand zijn (thuis)situatie belachelijk maken.

Fysiek pesten.

Een duw geven.
Slaan, stompen.
Een tik geven.
Schoppen.
Vastpakken.
Tegenhouden.
Kortom; aan de ander zitten als hij of zij dat niet wil.
Dreigen.
Bang maken.
Laten schrikken; bijvoorbeeld door net te doen alsof je iemand gaat slaan.
Met iets naar iemand gooien.
Andere kinderen dwingen om bepaalde dingen (bijvoorbeeld een mooie pen of geld) aan hem of haar te geven.
Klasgenoten tegen iemand opzetten.
Tegenover andere kinderen, bepaalde rechten opeisen. Bijvoorbeeld "Hier spelen wij altijd."
De spullen van andere kinderen kapot maken, verstoppert of kwijt maken.

Pesten door buitensluiten of negeren.

Weglopen zonder iets te zeggen tegen iemand die wil spelen.
Tegen een kind zeggen dat hij of zij uit een groepje moet weggaan.
Zichtbaar negeren, bijvoorbeeld door je handen over je oren te doen.
Gebaren maken, bijvoorbeeld de neus dicht houden als iemand langs loopt (alsof diegene stinkt).

Zuchten, of met de ogen rollen als een klasgenoot iets zegt.

Dreigen dat een ander kind er niet meer bij hoort, als hij of zij niet doet wat er gezegd wordt.

Pesten als een ander er niet bij is.

Tegen de andere kinderen zeggen dat ze met en bepaald iemand niet mogen spelen.

Roddelen of lelijke dingen zeggen over andere kinderen.

Sociale media.

Online pesten neemt nog steeds toe. Wij lezen dit in de media, maar merken dit zelf ook. Online pesten vindt vooral plaats in als eendat zorgt niet a Whatsapp groepen, maar ook op Facebook, Instagram, Tiktok, Snapchat en wat er in de toekomst nog meer zal worden uitgevonden. Onze leerlingen krijgen les over de risico's hiervan. Toch komt het voor dat omgangsvormen op het internet niet worden nagekomen. Omdat online pesten meestal na schooltijd gebeurt, is het verstandig dat ouders geregeld meekijken met de activiteiten van hun kind. De school heeft namelijk geen zicht op dit gedrag na schooltijd.

Als het online pesten of bedreigen plaats vindt in een klassenapp, of als het klasgenoten betreft, dan kan dit doorwerken in de school. Als een kind na schooltijd online bedreigd wordt door een klasgenoot, dan komt het veiligheidsgevoel in het gedrang. Daarom is het belangrijk om als ouder bewijsmateriaal te verzamelen. Op internet wordt gedrag namelijk vaak zichtbaar. En om die redenen kan de school ook actie ondernemen.

Onze grondwet.

"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Aldoende is een gemengde, openbare school en daar zijn wij trots op. Dat betekent ook dat er veel verschillende denkbeelden bij elkaar komen. Daarom is interesse in elkaar en verdraagzaamheid belangrijk. Er zijn daarom een aantal vormen van pesten, waar wij bijzondere aandacht voor moeten hebben.

Racisme.

Antisemitisme.

Discriminatie.

Onverdraagzaamheid naar iemands geloof of overtuiging.

Onverdraagzaamheid naar iemands geaardheid.

Deze vormen van onverdraagzaamheid gaan verder dan het pesten op school. Ze hebben een grote impact op de maatschappij waarin onze leerlingen in de toekomst zullen leven.

3. Wat Aldoende doet om pesten te voorkomen.

Leerkrachtvaardigheden.

Aldoende organiseert geregeld ontwikkelmomenten voor de medewerkers om zich op het gebied van het pedagogisch klimaat te blijven ontwikkelen (vergaderingen, studiedagen, cursussen). Speerpunt op Aldoende is het voeren van kindgesprekken. Hiervoor laten wij ons geregeld ondersteunen door experts op dit gebied.

Aldoende heeft een vakgroep Pedagogisch Klimaat.

Het team leert van elkaar (collegiale consultatie).

Onderwijskundige organisatie.

Aldoende voert jaarlijks een aantal onderzoeken uit, zoals een sociogram en een sociale veiligheidsvragenlijst. Bij beide instrumenten wordt er ook gekeken naar pestgedrag.

De interne begeleiding voert geplande gesprekken met alle leerkrachten. Daarbij worden niet alleen de opbrengsten, maar ook de sociale context besproken.

We organiseren geregeld ouderavonden waarbij onderwerpen aan de orde komen die een raakvlak hebben met pesten. Bijvoorbeeld de week van de mediawijsheid.

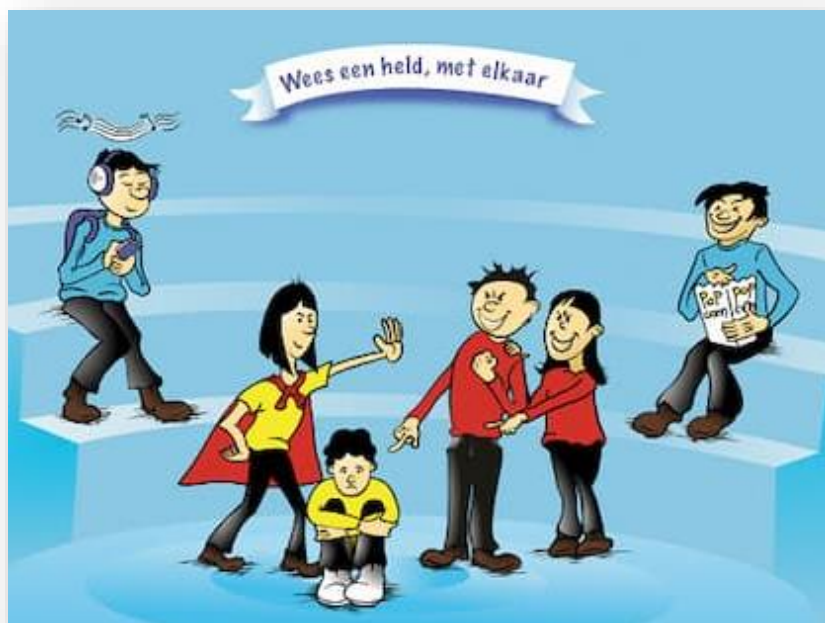
De groepsleerkrachten nemen contact op met ouders als er zorgen zijn, of als er zich een incident heeft voorgedaan.

Als er zorgen zijn over het pedagogisch klimaat in een gehele groep, dan kan de Aldoende een bijeenkomst voor de ouders van die groep organiseren.

De Medezeggenschapraad is betrokken bij het beleid rondom het pedagogisch klimaat. Dit anti-pestprotocol heeft de instemming van onze MR.

Voor onze leerlingen.

Het omgaan met elkaar behoort in alle groepen tot het lesprogramma. Zo hebben we het over de rol van de pester, de meeloper, en de leerling die gepest wordt. En wat je kunt doen om elkaar te helpen.

Bij het verplichte onderdeel Burgerschap komt het gedrag van mensen (niet alleen kinderen) tevens aan de orde.

Aldoende gebruikt op dit moment geen aparte methode (zoals de Vreedzame School). Wij zijn wel bekend met dit soort programma's, en gebruiken er lesideeën van. Maar we hebben er voor gekozen om zelf sturing te geven aan het proces.

Leerlingen op Aldoende leren met elkaar discussiëren.

We maken gebruik van de uitgangspunten van "de gouden weken."

(Wat zijn de "gouden weken"? Een goed begin is het halve werk. Dit geldt zeker voor de groepsvorming aan het begin van het schooljaar. Het proces van groepsvorming begint na een zomervakantie weer helemaal opnieuw: de leerlingen verkennen elkaar, de nieuwe leerkracht en de regels. Daarom is dit een belangrijke tijd om een goed pedagogisch klimaat in de klas te creëren. De beginweken van het schooljaar zijn goud waard om een basis te leggen voor een fijne sfeer in de klas. U kunt op internet op verschillende websites nalezen hoe de vijf fasen van groepsvorming werken en waarom ze belangrijk zijn. Op Aldoende hebben we afspraken over de gouden weken).

Aldoende doet mee aan de week tegen het pesten.
Ook daar maken we een keuze uit het lesmateriaal.

Afspraken.

Aldoende is een dalton school. We vinden het belangrijk dat leerlingen. ook in de omgang met elkaar, verantwoordelijkheid leren te nemen. Maar wij ondersteunen ze uiteraard in dit proces. En als het nodig is, dan treden we sturend op. Er zijn ook duidelijke regels op Aldoende.

Er zijn regels hoe we ons gedragen.

Iedere groep maakt tijdens de gouden weken zelf afspraken.

Over het buitenspelen zijn aanvullende afspraken gemaakt. Je kunt ze lezen op posters.

Telefoons zijn niet toegestaan op school.

Er zijn regels over het gebruik van internet op school.

Er zijn een paar regels die erg belangrijk zijn.

- Als er iets is, dan stap je naar een leerkracht toe.
- Vertel thuis hoe je dag op school was.
- Iedereen houdt zijn handen thuis, wat er ook gebeurt. We lossen het op door te praten.

Wat kunt u er als ouder van zien binnen de school?

U bent als ouder natuurlijk niet de hele tijd in de klas om te zien wat er allemaal gebeurt. Daarom is het goed om met uw kind de dag na te bespreken. Als u zich zorgen maakt, maak dan een afspraak met de leerkracht. Omgekeerd geldt deze afspraak ook. Als u in de klas komt, kunt u aan het begin van het jaar de nieuwe klassenregels aan de muur zien hangen. De smileys op het bord hebben te maken met de check-in. Hierin geven leerlingen aan hoe zij zich die dag voelen. In onze nieuwsbrief houden wij ouders op de hoogte van onze onderwijskundige onderwerpen. In veel klassen ziet u verder (dalton)afspraken hangen. Samenwerken en zelfstandigheid zijn vaardigheden waar ook afspraken voor nodig zijn. Het pedagogisch klimaat is het hele jaar door een belangrijk gesprekspunt voor ons. Ook in de opleiding en bijscholing van onze medewerkers is daar aandacht voor. Het is ook leuk om eens te komen kijken als de leerlingen buiten spelen. Daar kunt u zich ook zelf een beeld vormen, hoe iedereen met elkaar omgaat.

4. Deze stappen nemen we als er toch gepest wordt.

Aanvullende programma's.

In overleg met onze interne begeleiders kan er gebruik gemaakt worden van externe expertise. De verzamelnaam voor dit soort trainingen is "sociale vaardigheidstraining", afgekort Sova training. Bekende namen zijn de Rots en water training, Groei en glunder, de Semmi- en de Kanjer training. U kunt hier over veel informatie op het internet vinden. We maken hier soms gebruik van voor een hele groep of voor individuele leerlingen. Of je nu pester bent of gepest wordt; in beide gevallen wordt door deel te nemen het zelfvertrouwen van het kind versterkt.

Aanvullende gesprekken.

In de gesprekken tussen leerling en leerkracht worden concrete afspraken gemaakt. Als die niet haalbaar blijken, dan kan de interne begeleider zijn of haar expertise inbrengen, om hierin mee te denken.

Ook de directeur kan zijn ervaring hiervoor inzetten. Als er aanhoudende klachten zijn, dan wordt er onderzoek gedaan. De bevindingen worden vastgelegd.

Ouderbetrokkenheid.

De school moet de ouders op de hoogte houden van belangrijke gebeurtenissen of ontwikkelingen. Dat is niet alleen om u te informeren. Ouders spelen een belangrijke rol als het gaat om een gedragsverandering. Het is dus van groot belang dat ouders en school elkaar zo veel mogelijk ondersteunen. Het mooiste is als wij het met elkaar eens zijn. Maar als dat niet helemaal lukt, dan moeten ouders en school altijd respectvol naar elkaar toe zijn.

In een enkel geval kan het helpen om de ouders van de pester en de gepeste bij elkaar te brengen voor een gesprek. Dit is echter geen beleid van Aldoende. Er is namelijk altijd een risico tot onbegrip en escalatie. En op ouders hebben wij nu eenmaal veel minder invloed dan op de leerlingen. In de meeste gevallen nemen wij de leerlingen dus zelf onder onze hoede.

Feiten vastleggen.

Pesten en conflicten leiden vaak tot emoties. Om te zorgen dat er geen discussie ontstaat over wat er gebeurd is, of wat er afgesproken is, moet de school deze in haar systeem (Parnassys) vast leggen. U kunt de leerkracht altijd vragen om een mail met deze gegevens.

Corrigerende maatregelen.

Tijdens de opvoeding kan het nodig zijn om een leerling te corrigeren. Als de gesprekken niet het gewenste resultaat geven, of als er sprake blijkt van misdragingen, dan kan de school een corrigerende maatregel nemen. Hoewel het geven van straf ook een nadelige invloed kan hebben op bijvoorbeeld het zelfbeeld van de betreffende leerling, hebben wij dit wel binnen ons team als mogelijkheid besproken. Ook hiervan geven we in dit protocol een aantal praktische voorbeelden.

Niet mee mogen doen aan een activiteit. Er moet echter wel een verband zijn met het gedrag. Dus als een leerling bij gymnastiek de schoenen van een klasgenoot in het toilet gooit in de kleedkamer, dan kan de toegang tot de volgende gymles(sen) worden ontzegd.

Een reflectieverslag schrijven. De leerkracht bespreekt met de leerling wat de aanleiding is, en de leerling moet daar een verslag over schrijven.

Tijdelijke plaatsing in een andere groep.

Als een leerling dreigt (of uitvoert) een medeleerling na schooltijd op te zullen wachten, dan laten we de dreiger nablijven. De leerkracht stelt de ouders op de hoogte. Met de dreiger wordt de tijd na schooltijd goed besteed door het gesprek aan te gaan.

U wordt als ouder door de leerkracht op de hoogte gesteld, als wij een dergelijke maatregel nemen.

In uitzonderlijke gevallen kan er over gegaan worden tot schorsing of verwijdering van een leerling. Omdat dit (gelukkig) zo weinig voorkomt, zullen de ouders van een dergelijk voornemen persoonlijk op de hoogte worden gesteld door de directie.

Wat Aldoende niet doet.

Wij plaatsen een leerling die gepest wordt (op verzoek van de eigen ouders), niet over naar een andere groep.

Wij plaatsen een leerling die pest (op verzoek van andere ouders), niet over naar een andere groep.

De reden is, dat wij vinden dat wij pesten moeten oplossen. Het signaal dat een gepeste leerling wordt overgeplaatst, terwijl deze daar zelf geen schuld aan heeft, is bovendien niet juist. Voor de transparantie voegen we daar aan toe, dat er zeer zelden een leerling wordt overgeplaatst naar een andere groep. Mocht dat toch het geval zijn, dan is er altijd sprake van een gecompliceerde situatie (dus niet alleen pesten), waarbij de interne begeleiding en de directie nauw bij het proces betrokken zijn.

5. Informatie voor ouders; wat u kunt doen.

Wanneer uw kind gepest wordt roept dit veel emoties op. Als ouder wil je namelijk niets liever dan je kind beschermen en zorgen voor een veilige omgeving. Wat kunt u doen als uw kind gepest wordt? Hoe kunt u ervoor zorgen dat de situatie verbetert? U kunt daarbij de volgende stappen doorlopen. Een aantal teksten hieronder zijn afkomstig van Ouders & onderwijs*. Op deze website kunt u nog meer tips voor ouders vinden. De teksten in dit protocol zijn aangepast aan de situatie op Aldoende.

Praat met je kind.

Het kan zijn dat je* kind het moeilijk vindt om over het pesten te praten, omdat er veel emoties bij komen kijken. Misschien schaamt je kind zich, of is hij bang voor jouw reactie. Zorg er dus voor dat je rustig blijft en goed luistert. Laat je kind praten, vraag door en troost je kind. Geef je kind mee dat het absoluut niet zijn schuld is dat hij gepest wordt. Onderzoek daarna samen hoe je het probleem kunt oplossen. Vaak denken kinderen daar zelf al over na: neem die oplossingen serieus en vraag erop door. Bespreek met je kind wat je kind zelf kan doen om de situatie te verbeteren? Wie zou er volgens jouw kind kunnen helpen? Op Aldoende is de eerste stap altijd naar de groepsleerkracht toe.

Bereid het gesprek voor.

Zet samen met je kind op een rij wat er precies gebeurt. Door wie wordt jouw kind gepest en op welke manier? Wordt je kind uitgescholden, geslagen en geschopt of juist buitengesloten of online gepest? En op welke momenten gebeurt het? Het is ook goed om te bekijken wat je kind zelf al gedaan heeft om het pesten te stoppen en of er bijvoorbeeld al een leerkracht, mentor of andere leerling bij is betrokken. Zet alles op papier, zodat je hier makkelijk op terug kunt vallen.

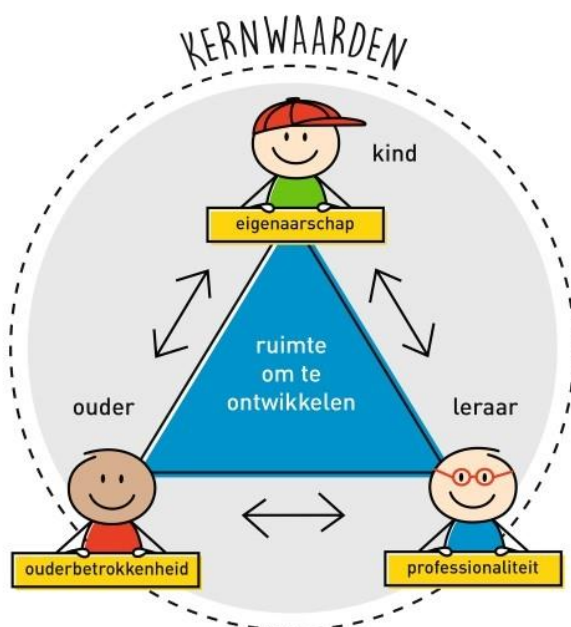
Het gesprek op school.

Je kunt aan de leerkracht vragen of hij het pestprobleem herkent. Hoe kijkt de leerkracht tegen de situatie aan en welk gedrag ziet hij bij je kind? Daarnaast is het belangrijk om te bespreken wat er moet gebeuren om de pestsituatie aan te pakken. Maak ook afspraken over wat jouw kind kan doen als hij of zij zich onveilig voelt op school. Op Aldoende maakt de leerkracht een verslag van het gesprek. Dit wordt opgenomen in het digitale leerlingdossier dat Parnassys heet. U kunt om een mail met de tekst van het verslag vragen. Het is verstandig om meteen al een afspraak in te plannen om zeker te weten dat de aanpak werkt.

Opschalen.

Zowel de leerkracht als de ouders kunnen de interne begeleider vragen om mee te denken aan de aanpak. Mocht er externe hulp nodig zijn, dan loopt dat via de interne begeleider. In de meeste gevallen is hier ook de toestemming van ouders voor nodig.

Als ook dit niet tot tevredenheid leidt, dan kunt u contact opnemen met de directeur van Aldoende. Tot slot informeren we u in hoofdstuk 6, wat u kunt ondernemen als u ontevreden blijft.

*Duidelijke illustratie van onze collega school
het Koraal in Assendelft.*

6. Wat als u het niet eens bent met de school?

Zoals vaak benoemd in dit protocol, is de driehoek tussen kind, ouder en leerkracht zeer belangrijk voor de ontwikkeling van ieder kind.

Voor ondersteuning kunt u terecht bij onze interne begeleiders.

Als u het niet eens wordt over de gang van zaken, dan kunt u hierover in gesprek gaan met de directeur.

Verder heeft Aldoende twee interne vertrouwenspersonen. Wie dit zijn, kunt u vinden op onze website. Deze vertrouwenspersonen zijn aanspreekpunt als u vindt dat er sprake is van machtsmisbruik of grensoverschrijdend gedrag. De vertrouwenspersonen zijn tevens "aanspreekpunt voor pesten". Hier kunt u advies vragen, maar ook klachten kwijt over het pestbeleid of de uitvoering daarvan.

Komt u er toch niet uit, dan kunt u contact opnemen met ons bestuur; STAIJ. Alle schoolbesturen zijn verplicht om een klachtenregeling te hebben. Deze klachtenregeling is bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs en de veiligheid op de scholen te kunnen blijven garanderen. U kunt deze klachtenregeling vinden op www.staij.nl Het telefoonnummer is 020-7163460.

Staij heeft ook een externe vertrouwenspersoon. Dit is Evelien Brouwer van ABC onderwijsadviseurs. U kunt uw klacht vertrouwelijk aan haar voorleggen en zij kan met u mogelijke vervolgstappen bespreken. Evelien Brouwer is te bereiken via ebrouwer@hetabc.nl of via 06 31 631 611.

Als het niet lukt om samen een oplossing te vinden, dan kan de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC) een advies uitbrengen. Staij is hierbij aangesloten. U kunt deze commissie bereiken op Postbus 85191, 3508 AD te Utrecht. Het telefoonnummer is 030-2809590 of mail naar info@onderwijsgeschillen.nl Voor meer informatie kunt u terecht op www.onderwijsgeschillen.nl.

Als uw kind thuis komt te zitten, dan is de school verplicht om dit te melden aan de Leerplichtambtenaar. U kunt ook zelf contact opnemen door te bellen met het centrale telefoonnummer van de gemeente Amsterdam: 14020.